

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Asia: HE 99/2025 vp Hallituksen esitys
eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Teema: hyvinvointialueiden talous

Hallintovaliokunta 3.10.2025

Jussi Lind
erityisasiantuntija
3.10.2025

Susanna Grimm-Wikman
neuvotteleva virkamies

Yleistä

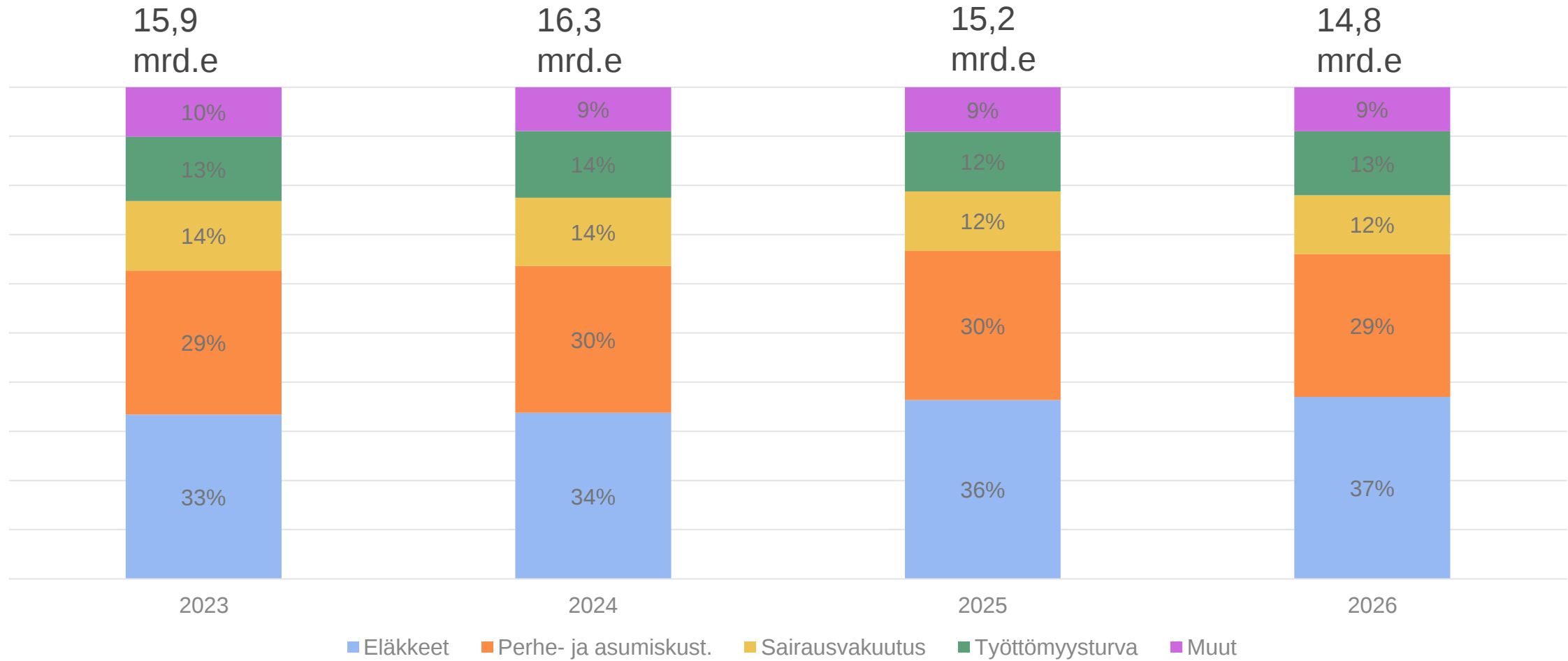

Pääluokan loppusumma 14,8 mrd. euroa

- runsas 16 % valtion budjetista, hyvinvointialueet huomioiden (SOTE 26,6 mrd. euroa) toimialan osuus on noin 46 %
- PL 33 vajaa 0,5 mrd. euroa pienempi kuin 2025 varsinainen talousarvio
- Muutokset pääosin säästöpäätösten toteuttamisesta sekä sosiaaliturva- ja toimeentuloturvaetuuksien tarvearvioiden tarkistuksista
- Suurimmat muutokset lukutasolla:
 - Työttömyysturva +10 % / +183 milj. euroa
 - Tutkimus ja kehittämistoiminta +3 % / +3,2 milj. euroa
 - Veteraanien tukeminen -27 % / -33,7 milj. euroa
 - Avustukset terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen -12 % / -35,5 milj. euroa
 - Perhe ja asumiskustannusten tasaus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut -9% / -419 milj. euroa

Pääluokka 33

Sosiaali- ja terveydenhuollon tukeminen

- Sosiaali- ja terveydenhuollon tukemiseen (luku 60) 331 milj. euroa, joka on n. 27 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2025 varsinaisessa talousarviossa.
- Määrärahatason alenemisesta 30 milj. euroa selittyy elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoituksen päätymisestä
- Sosiaali- ja terveydenhuollon erikoistumiskoulutuksessa huomioitu kertaluonteisena vähennyksenä 15 milj. euroa ja tuottavuussäästönä 3,1 milj. euroa (89,9 milj. euroa)
- Hallitusohjelman mukainen sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kokonaisuus:
 - C-hepatiitin eliminointiin n. 10 milj. euroa
 - nuorten huumekuolemien ehkäisyyn 7,4 milj. euroa, josta 1 milj. euroa kohdennetaan STEA-avustusten kautta yhdistyksille ja järjestöille.
 - Lastensuojelun hybridimallin käynnistämiseen 0,5 milj. euroa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tukeminen

- Puolustusvoimien terveydenhuollon valmiuden ja varautumisen ylläpitotehtäviin 7,5 milj. euroa.
- Turvakotitoiminnan rahoitukseen lisäystä 3,45 milj. euroa (31 milj. euroa)
- Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle valtion rahoitusta 73,3 milj. euroa, jossa on huomioitu terapiatakuuta koskien n. 0,6 milj. euron lisäys.
- Lääkäri- ja lääkintähelikopteritoimintaan n. 41 milj. euroa:
 - lisäystä 2 milj. euroa tukikohtaverkoston laajentumisesta johtuen
 - vähennystä 1,4 milj. euroa yhtiön arvonlisäverotukselliseen asemaan liittyen
- Matalan kynnyksen mielenterveysavun ja -palvelun kehittämishankkeisiin 2 milj. euroa ja itsemurhien ehkäisyohjelman toimeenpanoon 0,3 milj. euroa.
- Rikos- ja riita-asioiden sovitteluun 7,6 milj. euroa, jossa on lisäystä 0,5 milj. euroa kustannusnoususta johtuen.

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Hyvinvointialueet pääluokka 28 (VM)

Hyvinvointialueet (pääluokka 28)

Valtiovarainministeriön pääluokkaan kuuluvassa hyvinvointialueiden rahoituksessa on huomioitu hallitusohjelman sekä vuosia 2026—2029 koskevan julkisen talouden suunnitelman mukaisina tehtävälainsäädännön muutoksina

- henkilöstömitoituksen kehittäminen teknologiaa hyödyntäen ja teknologian hyödyntäminen kotihoidossa -50,9 milj. euroa
- sairaaloiden ja päivystysten erikoissairaanhoidon työnjakoon liittyvään säästön kasvu -23,4 milj. euroa
- vammaispalvelulain soveltamisalan muutos ja tarkentaminen siten, että ko. laki säilyy erityislakina -20,2 milj. euroa ja lisäyksenä voimassa oleva lain lisäys +6,4 milj. euroa, nettovaikutus -13,8 milj. euroa
- terveystarkastuksista saatava säästö -2,55 milj. euroa

Hyvinvointialueet (pääluokka 28)

- kuntouttavan työtoiminnan aktivointisuunnitelmien hallinnollinen keventäminen -1,6 milj. euroa
- käyttämättä jääneen terveydenhuollon palvelun maksun korotus -1,5 milj. euroa
- tietoineistojen käsittelyn laajentaminen (nk. toisiolaki) 1,0 milj. euroa
- hedelmöityshoitojen haittakorvauksen korotus 0,01 milj. eur
- vuoden 2025 ensimmäisessä lisätalousarviossa päätetty ajokorttitarkastuksen rajaamiseen julkisen palveluvalikoiman ulkopuolelle liittyvä säästö, -3,2 milj. euroa.

Lisäyksenä:

- omais- ja perhehoidon palkkitason nostaminen 15,8 milj. euroa

Hyvinvointialueiden toiminnasta yleisesti

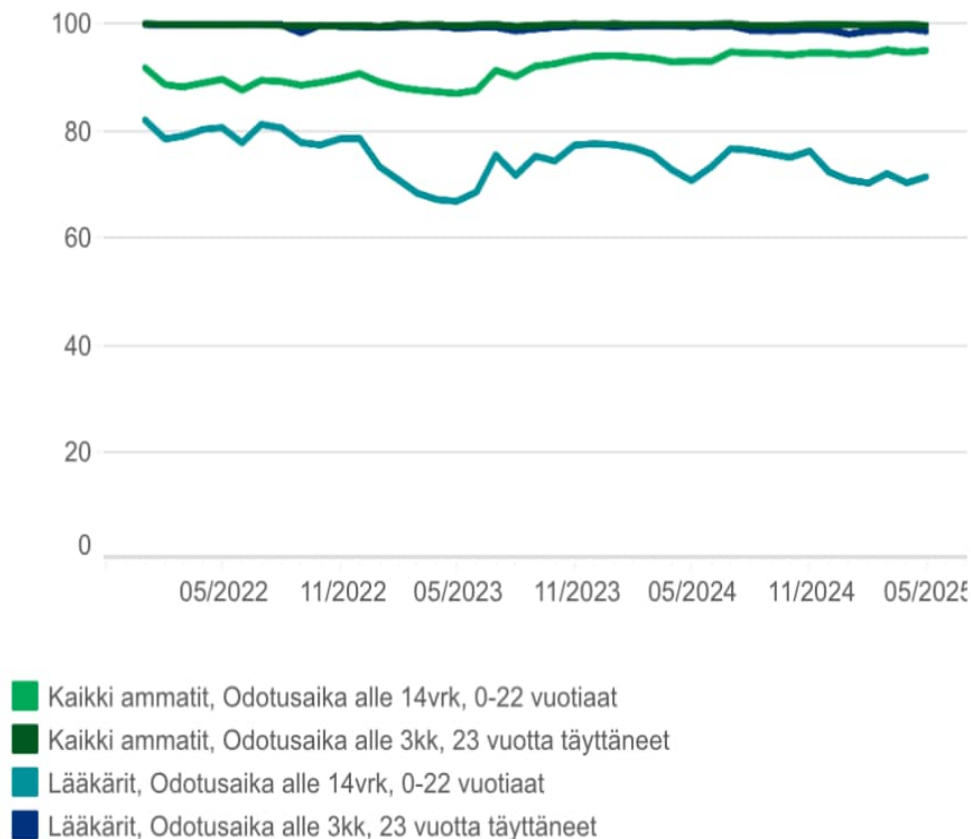
Yhteenvetoa

- Hyvinvointialueet **suoriutuvat** sote:n järjestämisvastuustaan mainettaan paremmin.
- Hyvinvointialueiden toiminnallinen ja taloudellinen **eriytyminen** on jatkunut. Osa alueista suoriutuu hyvin ja koko ajan paremmin. Osalla alueista haasteet kasautuvat ja kasvavat.
- Hyvinvointialueiden **fokuksessa** on 2025-2026 **palveluiden kehittäminen**. Se on kaikilla alueilla tunnistettu taloudellisesti kestävimmäksi keinoksi suoriutua järjestämisvastuusta.
- Turvallisuusympäristön muutokseen varautuminen edellyttää edelleen panostuksia sekä kansallisesti että alueellisesti myönteisestä kehityssuunnasta huolimatta.
- **Palveluketjujen** yhtenäistäminen, **palveluverkon** uudistaminen ja **digipalvelujen** käyttöönotto huomioivat enenevästi väestön ikääntymisen, tarpeet ja sijoittumisen.
- **Hoitoonpääsyn** viiveet, henkilöstön saatavuus ja talouspaineet hidastavat alueiden uusiutumiskykyä.
- **Tiedolla johtamisessa** on tehty monilla alueilla **harppaus**, mutta mm. järjestelmien yhteentoimivuus, ratkaisujen käyttöönotto ja hyödyntäminen **vaihtelevat** alueittain ja toimialoittain.
- **Yhdyspintatyö** kuntien HYTE-tehtävien kanssa **vahvistuu**, mutta vaikuttavuus **toteutuu epätasaisesti** alueesta ja palvelukokonaisuudesta toiseen.

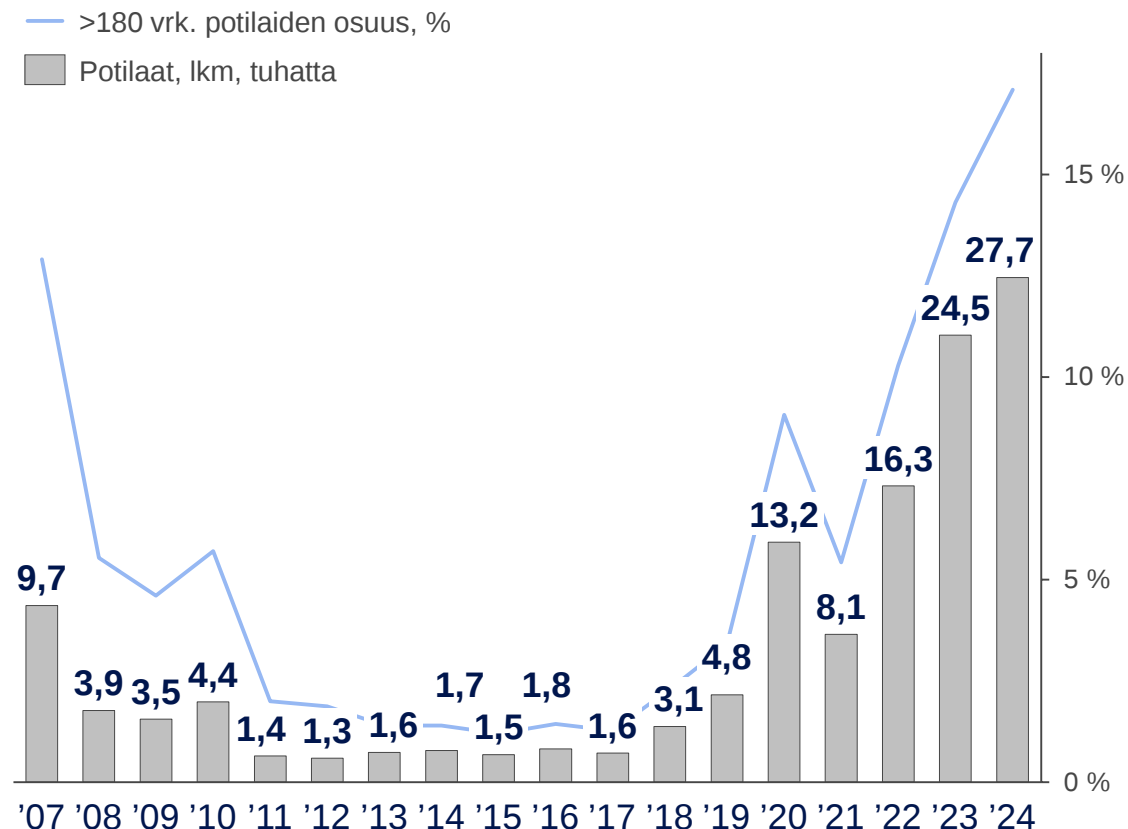
Kiireettömän pth:n hoitoonpääsy ja kiireettömän esh:n hoitojono

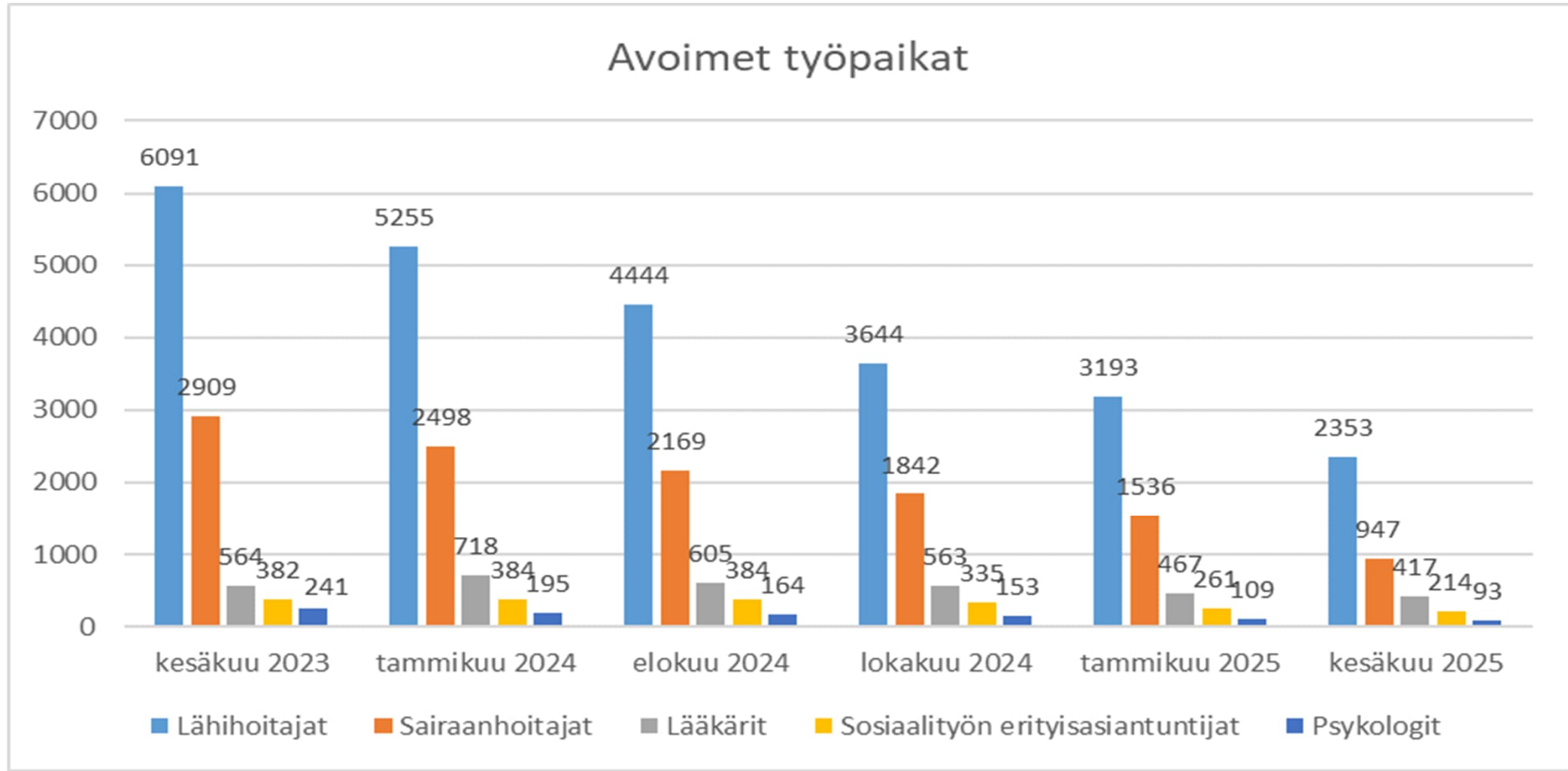
Perusterveydenhuollon avosairaanhoidon kiireettömän käynnin toteutuminen 14 vrk:n ja 3kk:n kuluessa hoidon tarpeen arvioinnista, osuus (%) toteutuneista käynneistä, ammattiryhmittäin.

Yli 180 päivää erikoissairaanhoitoa odottaneet potilaat 2007–2024 (2025 osalta tilanne kääntynyt hieman parempaan suuntaan)

Henkilöstön saatavuus parantunut

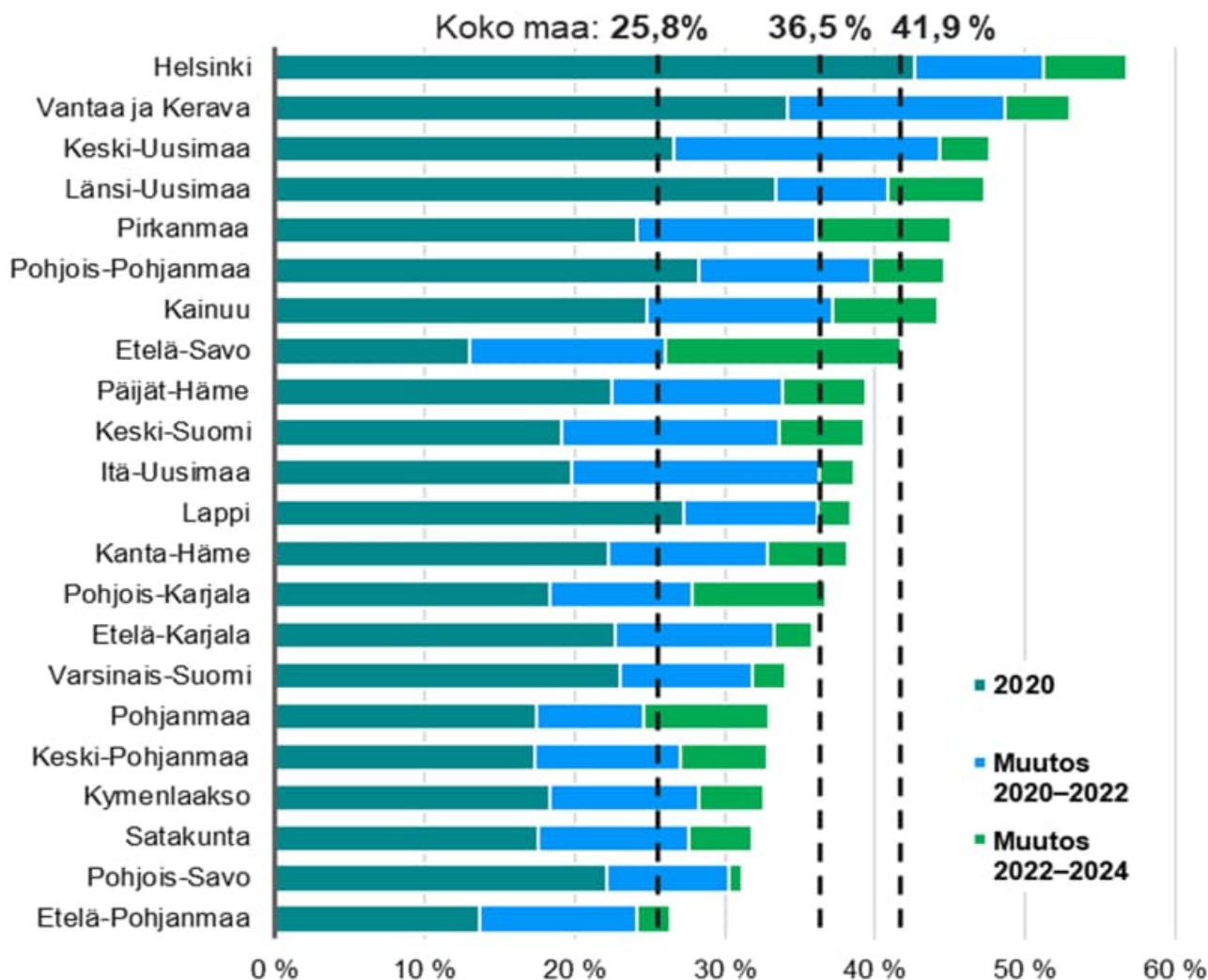

Lähde TEM:<https://tyovoimabarometri.fi/ammatti>

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisen kanssa digitaalisesti asioineet (% palveluja käyttäneistä), muutos 2020 - 2024

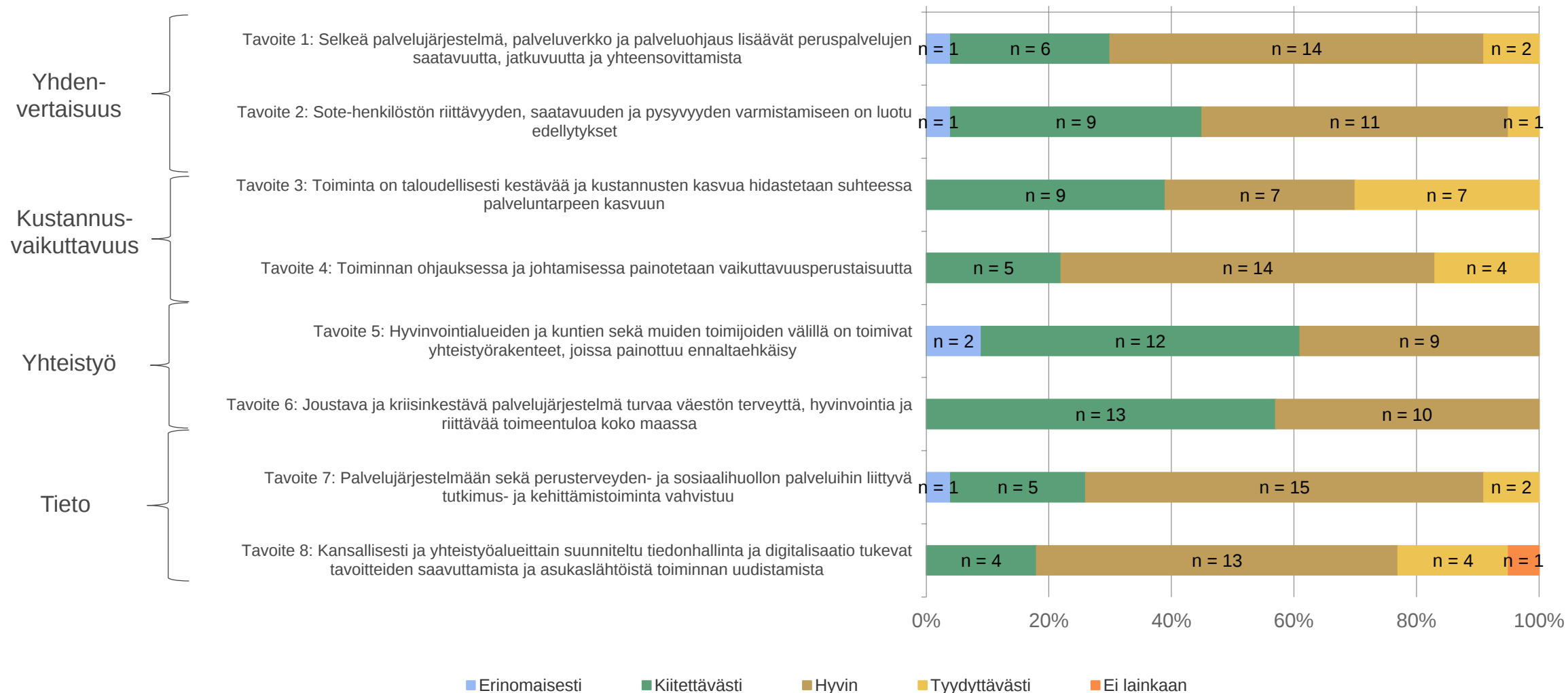

- Vuonna 2020: 25,8 %
- Vuonna 2022: 36,5 %
- Vuonna 2024: 41,9 %

Lähde: Terve Suomi
tutkimus (THL)

Alueiden itsearvioinnin perusteella valtakunnalliset tavoitteet (2023-2025) toteutuvat pääosin hyvin/kiitettävästi

Lähde: Hyvinvointialueiden vuosittainen selvitys hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon hyvinvointialueen talouden tilasta (2025), N = 23

Sote-ohjauksen fokuksessa 2026

- Perusterveydenhuolto (hoitoon pääsy, hoidon jatkuvuus)
- Henkilöstö ja osaaminen
- Digitaalisuus ja tiedolla johtaminen
- Lapsi-, perhe- ja sosiaalipalvelut (mielenterveys- ja päihdepalvelut)
- Ikääntyneiden palvelut (kotihoito, palveluohjaus)
- Kiireetön erikoissairaanhoido ja ensihoito
- Hyvinvointialueiden yhteistyö, työnjako ja yhteensovittaminen
- Kansallisen sote-ohjauksen uudistaminen ja vahvistaminen

Kiitos

Sosiaali- ja
terveysministeriö